

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 17 - 05 - 2013

A1. Περίληψη

Ο Γ. Γραμματικάκης πραγματεύεται το θέμα της αλλοτρίωσης του ανθρώπου από το φυσικό και κοινωνικό του περιβάλλον. Αρχικά παρατηρεί την αδιαφορία που επιδεικνύει ο σύγχρονος άνθρωπος για το περιβάλλον και το παράλληλο ενδιαφέρον του για τη ζωή εκτός γης. Αναγνωρίζει ότι η ομορφιά του κόσμου αντικατοπτρίζεται σε κάθε έμβιο ή μη στοιχείο της. Ωστόσο, η πορεία του ανθρώπου έδειξε ότι είναι ικανός τόσο για το καλύτερο όσο και το χειρότερο. Γι' αυτό οφείλει να συνειδητοποιήσει τη ματαιότητα της αναζήτησης του σύμπαντος και να στρέψει το ενδιαφέρον του στις ανθρώπινες σχέσεις, αντιπαλεύοντας την αλλοτρίωση με το περιβάλλον του μέσω της ανθρωπιστικής παιδείας και της καλλιέργειας πολιτιστικών αξιών. Άλλωστε, η αξία του ανθρώπινου είδους θα αποδειχθεί πλήρως όταν αποκτήσει ξανά το σεβασμό στο συνάνθρωπο, μόνο έτσι θα αντιμετωπιστεί η μοναξιά.

B1.

Αποτελεί κοινή παραδοχή ότι η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας άνοιξε νέους δρόμους επιφέροντας σημαντικές αλλαγές στο πεδίο των ανθρώπινων σχέσεων και δη της επικοινωνίας. Η χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή, η εύκολη πρόσβαση στο διαδίκτυο και το κινητό τηλέφωνο αποτελούν τους βασικούς πλέον φορείς επικοινωνίας διευκολύνοντας τις επαφές και αυξάνοντας τις γνωριμίες. Ωστόσο, η ηλεκτρονική πλέον επαφή είναι αμφιλεγόμενη, καθώς συχνά περιορίζεται σε μια ρηχή και απρόσωπη επικοινωνία, που οδηγεί στην αποξένωση και τον απομονωτισμό. Ο φόβος απόρριψης, η ασφάλεια της προσωπικής απόκρυψης πίσω από μια συσκευή ωθεί αρκετούς σε μια εξ αποστάσεως και εκ του ασφαλούς – έστω και τυπική- επικοινωνία, χάνοντας έτσι τη ζεστασιά της ανθρώπινης επαφής. Η απουσία αυτή της φυσικής επαφής μεγαλώνει τη μοναξιά των ανθρώπων και εντείνει την απομόνωση.

B2.

α) Θεματική περίοδος: «Αποκαλύπτεται όμως επίσης ... έχει διπλή υπόσταση»

Λεπτομέρειες / Σχόλια: «Από τη μια είναι ... των συμφερόντων του»

Περίοδος κατακλείδα: «Η υπερφίαλη ... υπάρξεως»

β) «η ζωή δεν ανθίζει μόνο στη γη»

«καθοριστικός παράγοντας ορθώνεται»

«ο ίδιος ο άνθρωπος σφραγίζει την ιστορική του πορεία»

«η Γη [...] έχει επουλώσει τις πληγές στις θάλασσες»

B3.

α. Συνώνυμα

ταυτόχρονα= συγχρόνως

γέννησε= δημιούργησε, παρήγαγε

αισθανθεί= νιώσει, κατανοήσει

πληθαίνουν= αυξάνονται, διογκώνονται

ανάληπτη= σκληρή, ανελέητη, άπονη

β. Αντώνυμα

ανούσια ≠ ουσιώδη, ουσιαστική, σημαντική
εμφανίζεται ≠ εξαφανίζεται, χάνεται, εξαλείφεται
ανέφικτη ≠ εφικτή, υλοποιήσιμη, πραγματοποιήσιμη
πυκνώνει ≠ αραιώνει, μειώνεται, λιγοστεύει
υψηλά ≠ χαμηλά, ανεπαρκή, ελάχιστα

B4.

α. Η χρήση του ερωτηματικού στην ρητορική ερώτηση έχει σκοπό να προβληματίσει το δέκτη για την ενασχόληση του ανθρώπου με τη ζωή έξω από τη Γη, παράλληλα προσθέτει έμφαση, ζωντάνια, παραστατικότητα.

Η διπλή παύλα παρεμβάλλει ένα σχόλιο του συγγραφέα το οποίο συμπληρώνει τα γραφόμενα, προσδίδοντας έμφαση.

β. «Από την άλλη, από τον ίδιο τον άνθρωπο σφραγίζεται η ιστορική πορεία του με πολέμους και αγριότητες, θεοποιούνται τα υλικά αγαθά και συντηρούνται η αδικία και οι ανισότητες».

Γ.

Επικοινωνιακό πλαίσιο: το ζητούμενο κείμενο ανήκει στο κειμενικό είδος του άρθρου, κύρια χαρακτηριστικά του οποίου είναι ο τίτλος, η αφορμή από την επικαιρότητα και η διατύπωση γενικότερων απόψεων και κρίσεων γύρω από το εξεταζόμενο ζήτημα. Τα ρηματικά πρόσωπα που χρησιμοποιούνται είναι κυρίως γ' ενικό και γ' πληθυντικό αλλά και α' πληθυντικό.

Ενδεικτικός τίτλος: «Άνθρωπος και φύση: μια διαταραγμένη σχέση»

Πρόλογος: Ένα από τα σημαντικότερα δεινά με τα οποία έρχεται αντιμέτωπος ο σύγχρονος κόσμος είναι και αυτό της καταστροφής του φυσικού περιβάλλοντος. Η αλαζονική συμπεριφορά του ανθρώπου απέναντι στη φύση συνιστά μια αυτοκαταστροφική στάση, καθώς υπονομεύει τους όρους ύπαρξής του και υποθηκεύει το μέλλον του πλανήτη. Οι επιπτώσεις της αλόγιστης τεχνολογικής ανάπτυξης είναι έκδηλες, τόσο στη φύση όσο και την ποιότητα ζωής του ανθρώπου, γι' αυτό και συνεχώς αναπτύσσεται δημόσιος διάλογος για την ανάγκη προστασίας των τελευταίων πνευμόνων πράσινου που έχουν απομείνει.

Α' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ: Επιπτώσεις καταστροφής φυσικού περιβάλλοντος

A. Επιπτώσεις στη φύση

- Ρύπανση της ατμόσφαιρας, των θαλασσών και υποβάθμιση του εδάφους.
- Εξαφάνιση ειδών του ζωικού βασιλείου, καταστροφή της χλωρίδας και των δασών, ερημοποίηση.
- Διατάραξη της οικολογικής ισορροπίας με επακόλουθο το φαινόμενο του θερμοκηπίου, την τρύπα του όζοντος και τις απότομες κλιματικές μεταβολές.
- Εξάντληση των φυσικών πόρων (μεταλλεύματα, καύσιμα κ.ά.).
- Αισθητική κακοποίηση του περιβάλλοντος και ηχορύπανση.

B. Επιπτώσεις στον άνθρωπο

- Υποβάθμιση της ποιότητας ζωής και περιορισμός του ζωτικού χώρου στα γιγαντιαία αστικά κέντρα.
- Κλωνισμός της υγείας, μείωση της αντοχής και εμφάνιση νέων ασθενειών.

- Διατάραξη της ψυχικής γαλήνης και ισορροπίας, άγχος, ανασφάλεια και αλλοτρίωση. Επιθετικότητα και αδιαφορία για τον συνάνθρωπο, μοναξιά, χαρακτηριστικά των σύγχρονων μεγαλουπόλεων.

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ: Συνεπώς, εύλογα καθίστανται φανερές οι επιπτώσεις που έχει επιφέρει η έλλειψη σεβασμού του ανθρώπου στο φυσικό περιβάλλον. Η συνειδητοποίηση του οικολογικού αδιέξοδου και της οικουμενικότητας του προβλήματος επιβάλλει την αναπροσαρμογή της στάσης μας απέναντι στη φύση και την εκλογίκευση της οικονομικής ανάπτυξης, προτού οι συνέπειες καταστούν μη αναστρέψιμες.

Β΄ ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ: Τρόποι αποκατάστασης σχέσης ανθρώπου – φύσης (Προτάσεις αντιμετώπισης του οικολογικού προβλήματος)

Άτομο

- Συνειδητοποίηση του ακατάλυτου δεσμού του ανθρώπου με τη φύση.
- Αλλαγή στην αντίληψη του ανθρώπου για τη ζωή, η οποία επιτυγχάνεται με την αποδέσμευσή του από την καταναλωτική μανία και την επιδίωξη του μέτρου και της ποιότητας ζωής.

Φορείς

- Ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για τα περιβαλλοντικά προβλήματα από τους πνευματικούς ανθρώπους, τους επιστήμονες και τους λειτουργούς του ηλεκτρονικού και έντυπου Τύπου.
- Οικολογική αγωγή και παιδεία με στόχο τη συνειδητοποίηση της αξίας του φυσικού περιβάλλοντος και τη διαμόρφωση μιας υγιούς σχέσης των νέων με αυτό, ώστε να αποτελεί στοιχείο της ποιότητας ζωής.

Πολιτεία

- Παγκόσμια μέριμνα και συμφωνία για τον περιορισμό της αλόγιστης βιομηχανικής ανάπτυξης και διεθνής προγραμματισμός για το περιβάλλον, τη συνετή εκμετάλλευση των φυσικών πόρων και την εξοικονόμηση των πρώτων υλών.
- Πολιτική βούληση των κυβερνήσεων για την προστασία της ποιότητας ζωής με την προώθηση της αποκέντρωσης, της περιφερειακής ανάπτυξης και με την υλοποίηση προγραμμάτων και έργων οικολογικού χαρακτήρα, όπως οι βιολογικοί καθαρισμοί, οι Χ.Υ.Τ.Α. και η ανακύκλωση.
- Αξιοποίηση εναλλακτικών μορφών ενέργειας (ηλιακή, αιολική, υδραυλική, γεωθερμική, βιομαζική ενεργεία). Αυτές εξασφαλίζουν χρησιμοποίηση ενέργειας με χαμηλό κόστος, δεν επιβαρύνουν τις λειτουργίες της φύσης μια και είναι ανεξάντλητες γιατί είναι ανανεώσιμες και είναι φιλικές προς το περιβάλλον.
- Προώθηση και αξιοποίηση των φιλικών προς το περιβάλλον τεχνολογιών. Όπως η μη συνετή χρήση της τεχνολογίας εγκυμονεί τον κίνδυνο καταστροφής του περιβάλλοντος, η λογική αξιοποίησή της παρέχει τις δυνατότητες για την προστασία του.

Επίλογος: Καταληκτικά, η παγκόσμια διάσταση που έχει προσλάβει το οικολογικό πρόβλημα απαιτεί τη δραστηριοποίηση όλων, ώστε να διασφαλιστεί η συνέχιση της ζωής του πλανήτη. Επομένως, αδήριτη προβάλλει η ανάγκη επαναπροσδιορισμού της σχέσης του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον, καθώς αυτό αποτελεί το πλαίσιο διαβίωσης και ανάπτυξής του. Η ευθύνη επαφίεται στον ίδιο τον άνθρωπο ο οποίος οφείλει είτε μεμονωμένα είτε μέσα από τους φορείς να προβεί σε ορθολογικότερη αντιμετώπισή του.